

Mer byråkrati är fel väg för skolan

Den svenska utbildningsmarknaden är världens mest avreglerade. Men ökad statlig byråkrati löser inte de problemen som finns. Vi avvisar därför idén om att inrätta en ny regional skolmyndighet, skriver Idéburna skolors riksförbund.

Den svenska skolan är i dag mer marknadsanpassad än i något annat land. Vi har en situation där stora koncerner dominerar och växer genom uppköp och där strävan efter vinst snarare än omsorgen om den enskilde elevens behov ofta är drivkraft.

Januariöverenskommelsen mellan regeringen, Liberalerna och Centern innebar att inga begränsningar i vinster i välfärden skulle genomföras – men att kontrollen av skolorna borde öka.

Resultatet har istället blivit flera statliga utredningar, nu senast "En likvärdig skola" (SOU 2020:28). Den har bland annat föreslagit att en ny regional skolmyndighet med kontor över hela landet bildas. Skolor ska styras genom att tvingas ta fram handlingsplaner som varje år kopplas till resurser. Detta kostar inte bara i form av en ökad administration, det tar också skolors och lärares tid.

Idéburna skolors riksförbund (ISR) organiserar ideella förskolor, grundskolor, gymnasier och folkhögskolor som alla återinvesterar eventuellt överskott i verksamheten. Vi instämmer givetvis i att den svenska skolan måste vara likvärdig, och att alla elever ska få samma möjligheter till kunskap, bildning och utveckling.

Men ökad statlig kontroll är inte lösningen på den segregation som orsakats av att den svenska skolan blivit en tummelplats för riskkapitalister och stora friskolekoncerner. Därför säger vi bestämt nej till inrättandet av den nya regionala skolmyndigheten.

Redan för tjugo år sedan beskrevs dåvarande Skolöverstyrelsen (SÖ) som en byråkratisk koloss med sina 700 anställda. Dagens administrativa överbyggnad med bland annat både Skolverk och Skolinspektion är nästan dubbelt så stor. Och nu ska en ny regional skolmyndighet alltså bildas.

I stället borde inriktningen vara att lärare och rektorer få koncentrera sig på att ge barn

och unga en så bra start som möjligt i livet. Skolans fokus borde ligga på pedagogisk utveckling och inte på att behöva ägna ännu mer tid åt administration som tar tid från undervisningen.

Friskolereformen genomfördes i Sverige 1992 av den moderatledda regeringen Bildt och innebar att friskolor skulle kunna få skolpeng från staten för varje elev. Tanken var även att öka variationen av skolor med särskild pedagogik. I dag finns det runt 4 000 fristående förskolor och skolor i Sverige. De flesta av dem består ofta bara av en skolenhet, med egen pedagogisk identitet och utan att dela ut någon vinst.

Men nu växer jätteaktörerna med stora ekonomiska resurser och en väl utbyggd juridisk kompetens snabbt – tvärt emot friskolereformens grundtanke. Om vi tidigare hade en monopolsituation där stat eller kommuner ansvarade för utbildningen har vi snart nått en oligopolsituation.

Likvärdighetsutredningen tar inte i huvudproblemet – att vinstutdelning tillåts som drivkraft. Istället presenterar den ett lapp-täckande av åtgärder för att komma åt de värsta bristerna i dagens system, och inrättandet av den regionala myndigheten är en av dessa.

Vi inom Idéburna skolors riksförbund (ISR) tycker att det är olyckligt och vill nu se en bred genomlysning av det svenska utbildningssystemet. Vi kallar det en pedagogisk mångfaldskommission. Den bör ha tre huvuduppgifter för att analysera om friskolereformen uppnått målen och lägga förslag på hur små friskolor och kommunala skolor ska kunna överleva:

1. Förhindra en utveckling mot en ökad byråkratisk statlig kontrollapparat som en väg att hindra den negativa kommersialiseringen av den svenska skolan. En ökad administration kväver ideella initiativ som ofta inte har vinst som drivkraft.

2. Värna grundtanken i friskolereformen från 1992. Som bland annat byggde på att oli-

De flesta friskolor består bara av en skolenhet och utan att någon vinst delas ut, men dessa glöms ofta bort i debatten om skolsystemet, skriver artikelförfattarna.

Foto: Gorm Kallestad/TT

”
Likvärdighets-
utredningen tar
inte i huvud-
problemet – att
vinstutdelning
tillåts som
drivkraft.

ka pedagogiska alternativ skulle få större utrymme. Och att små glesbygdsskolor skulle kunna överleva. Det går att ha en likvärdig mångfald utan att med byråkratiska medel driva fram att alla ska vara likformiga.

3. Vi vill att en total öppenhet ska gälla ALLA skolor, inte bara de kommunala. Skattebetalarna, som ytterst äger och finansierar svensk skola har rätt att få reda på hur skolor använder sina pengar, och om skolorna följer lagar och regler.

I debatten tycks de idéburna skolorna ha glömts bort. Trots att vi skulle kunna spela en viktig roll i arbetet med att göra det svenska skolväsendet mer likvärdigt. Och trots att både förra och nuvarande regeringen i olika utredningar lyft de idéburna aktörernas del i svensk välfärd och pekat på de särskilda mer- värden som den tredje sektorn bidrar med.

Styrelsen för Idéburna skolors Riksförbund (ISR):

Håkan Wiclander
ordförande ISR

Maria Nordheden-Gard
rektor, Botkyrka

Dick Holmgren
rektor, Stockholm

Birgitta Ljung
tidigare rektor, Huddinge

Lars Brandström
tidigare verksamhetschef, Göteborg

Britta Drakenberg
ordförande Waldorflärohgskolan

Peter Strömblad
rektor, Svalöv

Wenche Rönning
rektor, Stockholm

Ruhi Tyson
lektor, Stockholm

Thomas Lerner
journalist Stockholm

Ingrid Carlgren
tidigare rektor Lärohgskolan, Stockholm

Stefan Ruocco
rektor, Södertälje

Vinjett | Xxxxx

4. Rubrik 28 p på och tre spalt 4.

Ingress på cirka åtta rader.
Cae non expedit maximpores sit quibust ibusapi tinvet mi, int eum arum quianis. Svelentus-da numquam remperferum harchil lacitem nat anis archicitem atquodis atur maximint.

1. Bröd ui 2000 tkn inklusive ingressen. Non expedit maximpores

sit quibust ibusapi tinvet mi, int eum arumlorit quoditaquae coam as am incte

1. Bröd Nobita acerum lam simus volorio. Molorem. Itat iunt ratures ticus pal dolorit quoditaquae coam as am incte et offic tet, volrit quoditaquae consed moluptatquoquae coam as am

incte et offic tetta te aliant adis aut bearit faccus dolenem ad moluptatur?

Namn Efternamn
Beskrivning

Namn Efternamn
Beskrivning